

1. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03 вересня 2013 року (в ред. від 05 квітня 2015 року). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

2. Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 року № 587 (не набрав чинності). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/587-2016-%D0%BF>

ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ ЩОДО ПРАВОВОГО ГАРАНТУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Лушпасв С.О.,

Національний юридичний університет України імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, асистент кафедри земельного та аграрного права

Ст. 21 Конституції Республіки Білорусь від 15.03.1994 р. [1] гарантує кожному громадянину право на гідній рівень життя, зокрема на достатнє харчування.

В.В. Панченко характеризує Концепцію національної продовольчої безпеки Республіки Білорусь зазначає, що в ній визначено поняття національної продовольчої безпеки, затверджено стратегію її досягнення, запропоновано модель національної продовольчої безпеки держави, надано критерії оцінки стану цієї безпеки, визначено внутрішні та зовнішні її загрози, зазначено параметри національної та регіональної продовольчої безпеки, запропоновано механізм досягнення національної продовольчої безпеки [2, с. 190].

На думку М.В. Гребенюка Концепція національної продовольчої безпеки Республіки Білорусь визначає теоретичні та методологічні критерії продовольчого забезпечення, шляхи їх реалізації, керуючись змістом продовольчої безпеки, ефективність використання ресурсного потенціалу в агропромисловій сфері з урахуванням економічних та соціальних наслідків. За білоруським законодавством досягнення продовольчої безпеки зводиться до двох напрямів: підтримання продуктового забезпечення на рівні, достатньому для здорового харчування; усунення залежності від імпорту та захист інтересів вітчизняних виробників продукції. Баланс необхідного та фактичного рівня виробництва продовольства є основою для розрахунків оцінки рівня продовольчої безпеки та продовольчої незалежності, а також базою для планування виробництва життєво важливих продуктів харчування [3, с. 168-169].

У Постанові Ради Міністрів Республіки Білорусь «О Концепции национальной продовольственной безопасности Республики Беларусь» від 10.03.2004 р. № 252 [4] національна продовольча безпека визначена як такий стан економіки, за якого, незалежно від кон'юнктури

світових ринків, населенню гарантується стабільне забезпечення продовольством у кількості, що відповідає науково обґрунтованим параметрам (пропозиція), з одного боку, і створюються умови для підтримання споживання на рівні медичних норм (попит), що відповідає умовам розширеного відновлення населення, з іншого боку.

Порівнюючи з положеннями законодавства України в сфері продовольчої безпеки, відповідно до п.2.13 ст.2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. № 1877-IV продовольча безпека визначається як захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності [5].

Складниками продовольчої безпеки Республіки Білорусь є: потенційна фізична доступність продуктів харчування кожному мешканцю; економічна можливість придбання продовольства всіма соціальними групами населення; споживання продуктів високої якості в кількості, що є достатньою для раціонального харчування за енергетичної цінністю. Розглянемо вказані складники. Так, фізична доступність продовольства передбачає його безперерйне постачання до місць споживання в обсягах та асортименті, що відповідають платоспроможному попиту. Економічна доступність продовольства визначається рівнем економічного та соціального розвитку суспільства, від якого залежить розмір доходів, допомоги, пільг, що дозволяє різним прошаркам населення придбавати в певному розмірі та асортименті продукти харчування; можливостями сільського населення виробляти його для власного споживання у власному підсобному господарстві, а міського – на ділянках для садівництва та городництва.

У Розділі 4 Модель національної продовольчої безпеки вказаної Концепції визначено баланс продовольчих ресурсів, що є достатніми для продовольчої безпеки та оптимального експорту. Він повинен знаходитися в межах: власне виробництво продовольства – 80-85%, імпорт – 15-20 і експорт – 15-20%. Розділ 5 містить критерії оцінки продовольчої безпеки. Зокрема, для оцінки безпеки вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції використовується коефіцієнт конкурентоспроможності, що розраховується як відношення ринкової вартості видів продовольства, що імпортується до величини видатків на виробництво аналогічних видів продовольства вітчизняного виробництва. Граничне значення конкурентоспроможності повинно передбачати для вітчизняного виробництва рівень рентабельності 15-20%. У Розділі 6 Етапи досягнення національної продовольчої безпеки зазначено, що критичний рівень продовольчої безпеки складає більше 60% від загальної потреби Республіки Білорусь у сировині та продовольстві.

У національному законодавстві в сфері продовольчої безпеки закріплені децю інші показники. Так, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання продовольчої безпеки» від 05.12.2007 р. № 1379 одним з індикаторів продовольчої безпеки є продовольча незалежність за окремим продуктом з граничним критерієм, що дорівнює 30% рівню [6]. Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного

сектору економіки на період до 2020 року» від 17.10.2013 р. № 806-р планується забезпечити продовольчу безпеку шляхом пропонування основних видів вітчизняної сільськогосподарської продукції (зерна, молока, м'яса, цукру, яєць, олії соняшникової, овочів) на рівні не менш як 80% попиту внутрішнього ринку[7].

Відповідно до Розділу 13 Правові та організаційні заходи досягнення продовольчої безпеки однією із засад вирішення продовольчої проблеми в республіці повинна бути нормативно-правова база, що містить концепцію, стратегію, доктрину і програму продовольчої безпеки, а також закони. Система забезпечення продовольчої безпеки повинна визначатися законами, указами та розпорядженнями Президента Республіки Білорусь, рішеннями Ради Безпеки Республіки Білорусь. Грунтуючись на них Уряд Республіки Білорусь повинен здійснювати такі повноваження: проведення єдиної державної політики в інтересах забезпечення продовольчої безпеки держави; розробка і реалізація цільових продовольчих програм; управління державним продовольчим резервом, забезпечення його збереження, раціонального використання, своєчасного оновлення; організація розробки, збирання та аналізу даних про постачання населенню продуктів харчування, споживання яких визначає продовольчу безпеку.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що враховуючи позитивний досвід Республіки Білорусь в сфері правового гарантування продовольчої безпеки необхідно внести доповнення до п.2.13 ст. 2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства» щодо визначення продовольчої безпеки (закріпити показник продовольчої незалежності).

Література

1. Конституція Республіки Беларусь от 15.03.1994 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=2101>.
2. Панченко В.В. Проблеми організаційно-правового забезпечення продовольчої безпеки у зарубіжних країнах [Текст] / В.В. Панченко // Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України: монографія / О.М. Батигіна, В.М. Жушман, В.М. Корнієнко та ін. / за ред. В.Ю. Уркевича та М.В. Шульги. – Х.: Право, 2013. – 326 с. – С. 190.
3. Гребенюк М. Міжнародно-правовий досвід забезпечення продовольчої безпеки / М. Гребенюк // Право України. – 2010. – № 2. – С. 165-172.
4. Постановление Совета Министров Республики Беларусь «О концепции национальной продовольственной безопасности Республики Беларусь» от 10.03.2004 г. № 252 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby11/republic34/text337.htm>.
5. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання продовольчої безпеки» від 5.12.2007 р. № 1379 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 93. – Ст. 3405.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» від 17.10.2013 р. № 806-р // Верховна Рада України.

Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p> – Назва з екрана.

ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ БІОТЕХНОЛОГІЇ

Безкровний О.В.,

*Донецький юридичний інститут МВС України
магістрант 2 року навчання*

Науковий керівник:

ст. викл. кафедри цивільного та господарського права ДЮІ МВС України,
к.ю.н. Піддубна Д.С.

Активний розвиток процесу біотехнологій припадає саме на початок ХХІ століття. Безпосередньо завдяки процесу біотехнології у сучасному світі у поширеному вигляді з'явилися генетично модифіковані організми. Їхня першочергова мета, яка лунала від розробників полягає у тому, що за допомогою даних організмів можливо здійснити повномасштабне забезпечення продовольчими харчами усе населення планети. Проте, вивчення суті і процесу створення даних організмів, призвело до дискусійної ситуації зі сторони інших вчених-біологів, які почали вивчати процес створення генетично модифікованих організмів. Занепокоєння було викликане не лише фактом маніпулювання з відповідними геномами тваринного, рослинного світу та з представниками людської частини, а й тим впливом, який відбувається внаслідок дії зазначених організмів, а саме: на той самий організм людини викликаючи ряд хвороб – хвороби щитовидної залози, ожиріння, алергічні реакції, порушення спадкових функцій тощо, так і вплив безпосередньо на складників природи – рослинний, тваринний світ, світ комах, на властивості верхнього родючого шару – ґрунту тощо. Варто відзначити, що даний процес розвитку і до сьогодні не має чітко визначених та закріплених результатів дослідження. Проте, на міжнародному рівні відбувається масовий перехід до запровадження та поширення органічного виду господарювання.

Процес біотехнологічного розвитку не оминув своїм поширенням і терени України. Проте, враховуючи зазначене, враховуючи факт – володіння Україною як однієї з небагатьох країн Європи чорноземами тощо стає виправданим дослідження визначеного напрямку наукового пошуку – генези формування законодавства у сфері біотехнологій.

Варто відмітити, що на теренах України правовими проблемами у сфері біотехнологій безпосередньо займаються такі вчені як Л.В. Струтинська-Струк [1], Піддубний О.Ю. [2], Піддубна Д.С. [3], та в більш опосередкованому висвітленні інші науковці країни.

Першочергове зародження біотехнологічного напрямку та його продуктів пов'язане з потребою хімічних та бактеріологічних засобів велення війни [4. с. 82]. Поміж нормативно-